

Nosaltres i la cuina del poder

CARME PUÉRTOLAS

Pujol (esquerra) estén el seu poder sobre Madrid. A la dreta, el vice-president Serra, que també hi col·loca els seus peons.

Els resultats del 6 de juny van marcar un relleu a la majoria de ministeris del Govern espanyol. El d'Economia va ser capgirat com un mitjó: Solbes va substituir Solchaga i, per a nomenar els nous secretaris d'Estat d'Hisenda i d'Economia, tant Solbes com Felipe González havien de ser especialment primmirats per no disgustar Convergència i Unió, que tenia la clau de l'estabilitat del nou Govern espanyol. Del consens van sorgir dos noms: Enrique Martínez Robles, profund conegedor del sistema de finançament autonòmic, i Alfred Pastor, un tècnic brillant de reconeguda trajectòria, molt lligat al món de l'empresa.

El primer, castellà, era un home del PSOE amb molts anys d'experiència a l'administració. El cas del segon era diferent. Nascut a la Seu d'Urgell, Pastor acreditava fidelitat a l'estat —era conseller del Banc d'Espanya des de 1990 i gaudia del favor de Narcís Serra—, però també assegurava un coneixement profund de l'economia i la realitat catalanes: presidia l'Institut de l'Empresa Familiar, i tot i la seva condició d'independent, era considerat defensor d'uns plantejaments socioeconòmics acostats als que propugna CiU. No era un home de CiU, però sí que era ben vist per la coalició

CiU ha preferit condicionar des de fora. PSC i PSPV estan ficats, com mai, en la sala de màquines. Els dos models històrics d'intervenció catalana a Espanya pugnen per demostrar la seva eficàcia, mentre a Madrid comencen a parlar de "poder mediterrani".

nacionalista. Es podrà dir de Pastor el mateix a mitja legislatura? Fins a quin punt el contacte diari amb un poder, amb un ministre, acaba diluint els matisos previs?

Des de la negativa a entrar en un govern de coalició, CiU s'ha trobat davant d'una disjuntiva clara: ha d'aprofitar la seva posició privilegiada en l'estabilitat del Govern per intentar col·locar homes de confiança en llocs importants de l'estat?; o bé optar per mantenir-se estrictament al marge, influïnt en el govern però renunciant a aquesta "quota soterrada" de poder?

Dins de CiU hi ha qui pensa que, si no hi ha ministres nacionalistes, una estratègia d'infiltració en el *sottogoverno* (secretaris d'estat, directors generals, sots-secretaris...) difícilment pot resultar efectiva: aquests acaben seduïts d'una forma o altra pel poder real. Aquest és un dels costos —potser el principal— que CiU ha hagut d'assumir pel fet d'haver dit "no" a un govern de coalició amb els socialistes.

Tot i la impossibilitat de col·locar persones de confiança en la sala de màquines del Govern, els nacionalistes catalans no han renunciat a fer valer la seva influència quan s'han de produir nomenaments que es consideren

importants. Hi ha instàncies no estrictament governamentals on CiU apostarà fort per garantir quotes importants de presència nacionalista. Un dels escenaris considerats fonamentals per CiU en aquest sentit és el Banc d'Espanya, on la Generalitat reclama una presència directa que li doni un cert grau d'informació, corresponsabilitat i cogestió. Aquesta presència s'està negociant en el més absolut dels secrets, i el resultat de la negociació s'ha de plasmar en la Llei d'Autonomia del Banc d'Espanya, que està pre-

vist que s'aprovi abans de l'estiu. La Generalitat també reclama situar representants en els consells d'administració de les grans empreses públiques que actuen sobre el territori català.

Un altre espai important de negociació serà la composició del Tribunal Constitucional, que el març de 1995 ha de renovar quatre dels seus magistrats, dos a proposta del Govern i dos nomenats pel Poder Judicial. CiU aspira a designar —no formalment, però sí realment— un dels dos magistrats que proposi el Govern. Aconseguir-ho seria

un reforçament important per a Carles Viver Pi-Sunyer, únic component català del Constitucional, que des que n'és membre ha dut a terme una valuosa tasca en defensa de lectures cada cop més autonomistes de la carta magna.

Mentrestant, Miquel Roca porta a la pràctica en el Congrés la màxima com més va més estesa que l'únic consens possible és el que passa per ell. L'episodi més recent ha estat la constitució de la comissió parlamentària per investigar la gestió fraudulenta de Luis Roldán al capdavant de la Guàrdia Civil. En un primer moment el PSOE volia que el president de la comissió fos socialista. PP i IU van considerar que això era inadmissible i es va produir una situació de bloqueig que només ha pogut ser superada nomenant president de la comissió Josep López de Lerma, diputat nacionalista per Girona i mà dreta de Miquel Roca a Madrid. Amb un afegití simptomàtic: va sortir escollit per unanimitat.

PSC i PSPV, o els avantatges de ser-hi. Els socialistes del Principat i el País Va-

Joan Lerma, president de la Generalitat valenciana. El seu pes polític s'ha revalorat molt els darrers mesos a nivell estatal gràcies al nomenament de quatre ministres valencians.

lencià practiquen un model d'intervenció radicalment diferent al de CiU. La influència, l'exerceixen des de dins. Ell sí que poden col·locar peons directament a la cuina, perquè ells —els socialistes— són la cuina. Narcís Serra s'ha consolidat com a número dos de l'executiu amb l'assumpció de la coordinació de tota l'àrea econòmica del Govern. Diversos nomenaments de catalans s'han produït gràcies a la seva influència. Destaquen els casos d'Antoni Zabalza, ex-secretari d'estat d'Hisenda, que s'ha convertit en una de les mans dretes de Felipe González com a cap dels serveis de la Presidència del Govern, i de Ferran Cardenal, nou director de la Guàrdia Civil en el moment que aquest cos es configura com a columna vertebral del sistema de seguretat de l'estat.

Si la creixent presència de membres del PSC a Madrid orbita al voltant de la figura de Narcís Serra, el nomenament "en massa" de ministres valencians —quatre de cop, quan no n'hi havia cap— no és aliè al nou paper de Joan Lerma dins del PSOE. L'aposta renovadora del líder del PSPV l'ha situat com un personatge en alça dins el partit socialista. El resultat és que l'executiu espanyol té sis ministres catalanoparlants, que a la vegada tendeixen a nomenar col·laboradors també dels Països Catalans. Carme Alborch s'ha endut Enrique Linde. També Vicent Albero s'ha rodejat de col·laboradors valencians.

Aquesta confluència de factors —ascendència creixent de PSC i PSPV dins el PSOE, sumada a la posició central de CiU en la governabilitat— dibuixen una situació inèdita que ha fet que es comenci a parlar de la possibilitat d'un canvi històric en el procés de selecció "regional" de les elits polítiques de l'estat. Segons aquesta anàlisi, la tradicional hegemonia castellano-andalusa aniria perdent pes a favor d'un nou "poder mediterrani". Un canvi de tendència amb efectes immediats en la política econòmica —més propera a l'economia productiva— i autonòmica, ja que aquestes persones serien portadores d'un nou tarannà, com a mínim, no centralista.

Els catalans i el poder. En aquest context s'ha presentat públicament un llibre d'Ediciones El País-Aguilar que aprofundeix en l'estudi de les relacions entre els catalans i el poder (precisament aquest —*Els catalans i el poder*— n'és el títol). El llibre ha estat editat en castellà i en català, i presentat a Madrid i Barcelona. L'obra es defineix en la portada com "una proposta per encaixar definitivament el nacionalisme en la construcció de l'Estat". L'article inicial de Xavier Vidal-Folch, director adjunt del diari *El País*, és precisament un al·legat a favor de la integració de Convergència i Unió en un govern de coalició amb el PSOE. Vidal-Folch considera

que el dia que el nacionalisme moderat català aposti per integrar-se en el govern de l'estat "el litigi històric (Catalunya-Espanya) haurà caducat per sempre més". L'escrit de Vidal-Folch va seguir d'un bloc d'articles de tipus històric signats per diferents autors analitzant la presència catalana en el poder espanyol des de 1868 fins avui. La part final del llibre és un recull biogràfic dels principals catalans que han exercit quotes de poder a Madrid en aquests dos últims segles, amb un epíleg de Manuel Vázquez Montalbán.

Significativament, *Els catalans i el poder* va ser presentat a Barcelona a la seu del Cercle d'Economia, institució destacada en l'aportació catalana de pensament i economistes per al conjunt de l'estat. El marc definia l'aposta: no a condicionar des de fora, sí a col·laborar des de dins. La composició de la taula era coherent amb aquesta idea: Vidal Folch, director adjunt d'un gran diari espanyol; Fabià Estapé, un dels artífexs de les polítiques desenvolupistes del Govern de Franco; Carles Ferrer Salat, fundador de la patronal espanyola CEOE; i en els extrems l'intel·lectual adequat (Manuel Vázquez Montalbán) i "el nacionalista" Joan B. Culla.

Davant d'un públic selecte es van repetir els discursos a favor de la integració del nacionalisme català en el govern de l'estat i, en gene-

Felipe González, president del Govern espanyol. Molts dels seus col·laboradors directes pertanyen a l'anomenat "arc mediterrani".

ral, en una idea comuna d'Espanya. Davant la unanimitat, només un contrapunt: l'historiador Joan B. Culla —que signa un article en el llibre sobre el període 1875-1931— va recordar als presents que l'experiència històrica demostra que un català només és acceptat en el govern d'Espanya "si renuncia al seu marc de referència nacional propi". Segons Culla, aquesta regla només ha tingut dues excepcions: o bé per a ocupar carteres ministerials perifèriques (cas de Lluís Companys amb el Ministeri de la Marina) o bé en carteres importants però en períodes històrics molt crítics i excepcionals. "I en aquest segon cas —afegeix Culla— acostuma a passar que el ministre nacionalista, precisament per l'excepcionalitat del moment, tendeix a oblidar-se que és nacionalista i opta per donar prioritat a la via nacional espanyola".

Culla va esglaiar més d'un dels components de la taula —Carles Ferrer Salat, per exemple— amb una proposta fora de guió: "que es pugui ser nacionalment català únicament, i a la vegada servir tan lleialment des del Govern el mateix estat com aquells que es consideren nacionalment espanyols". O la tercera via. Al marge d'ella, el nacionalisme moderat i el món socialista del nostre país continuen en pugna per demostrar l'eficàcia del seu model.

Eduard Voltas

LES NOVETATS
MÉS INTERESSANTS

**DILLUNS
A LES
23.45 H**

A L'ENDEMÀ

Relats en primera persona, on el protagonista exposa l'experiència que un dia li va canviar la vida. Sèrie documental seguida d'un debat en directe.

TELEVISIÓ VALENCIANA